

Vol. IX (2023)

VIVESIANA

ASSOCIACIÓ D'AMICS DE LLUÍS VIVES
UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

VIVESIANA

ISSN 2445-236X | Vol. IX. 2023

Edita: Associació d'Amics de Lluís Vives – Universitat de València

C./ La Nau, 2

46003 València

URL permanent: <https://ojs.uv.es/index.php/VIVESIANA>

Consell científic

Antonio Ariño (Universitat de València, Espanya)

Francisco Calero (Universidad Nacional de Educación a Distancia, Espanya)

Karl Kohut (Katholische Universität Eichstätt-Ingolstadt, Alemanya)

Marina Mestre Zaragoza (École Normale Supérieure, Lyon, França)

Gilbert Tournoy (Katholieke Universiteit Leuven, Bèlgica)

Consell editorial

Marco Antonio Coronel (Universitat de València)

Francesc J. Hernández (Universitat de València)

Helena Rausell (Universitat de València)

VIVESIANA és una revista científica anual, que té com a objectiu la publicació d'estudis sobre Joan Lluís Vives i el Renaixement. Es publica en Open Journal System. La secció ARTICLES està sotmesa a avaluació. També publica números especials.

VIVESIANA es una revista científica anual, que tiene como objetivo la publicación de estudios sobre Juan Luis Vives y el Renacimiento. Se publica en Open Journal System. La sección ARTICLES está sometida a evaluación. También publica números especiales.

L'edició d'aquest número forma part del projecte **FONTES FOVENDAE VALENTINAE LATINITATI (FONVAL)**, subvencionat per la Conselleria d'Innovació, Universitats, Ciència i Societat Digital de la Generalitat Valenciana a la Convocatòria de Grups d'Investigació Consolidats (AICO) 2021, Expedient: **CIAICO/2021/262**.

*La edición de este número forma parte del proyecto **FONTES FOVENDAE VALENTINAE LATINITATI (FONVAL)**, subvencionado por la Conselleria d'Innovació, Universitats, Ciència i Societat Digital Generalitat Valenciana en la Convocatoria de Grupos de Investigación Consolidados (AICO) 2021, Expediente: **CIAICO/2021/262**.*

VIVESIANA

ÍNDEX / ÍNDICE

DOCUMENTS / DOCUMENTOS

Pp.

Proceso inquisitorial contra Luis Vives, padre del filósofo 6-38

ARTICLES / ARTÍCULOS

FRANCISCO CALERO: *Utopía* y las obras de Luis Vives [2021]. 39-68

FRANCESC J. HERNÁNDEZ: El soterrament de Joan de Brandenburg, virrei de València, en 1525. 69-74

RESSENYA/ RESEÑA

JOAN TELLO: The Satellitium siue symbola, or the Squadron of symbolic maxims 76-78

ARTICLES / ARTÍCULOS

EL SOTERRAMENT DE JOAN DE BRANDENBURG, VIRREI DE VALÈNCIA, EN 1525

FRANCESC J. HERNÁNDEZ

francesc.j.hernandez@uv.es

Julius von Minutoli publicà en 1850 a Berlín, en l'editorial d'Alexander Duncker, el llibre *Friedrich I. Kurfürst von Brandenburg und Memorabilia aus dem Leben der Markgrafen von Brandenburg aus den Quellen des Plassenburger Archivs* (Frederic I, elector de Brandenburg i esdeveniments memorables de les vides dels marcgravins de Brandenburg, procedents de les fonts de l'Arxiu de Plassenburg). En la segona secció del llibre, que comença paginació i on l'autor transcriu documents de esdeveniments memorables de les vides dels marcgravins de Brandenburg que se custodiaven en l'arxiu del castell de Plassenburg, a Baviera, l'autor transcriu la descripció del soterrament de Joan de Brandenburg, virrei de València en 1525 (document 353, pàgines 50-52 de la segona secció), que se celebrà en l'església del Convent del Sant Sepulcre de Jerusalem (popularment, Convent de Jerusalem), els dies 30 i 31 de juliol de 1525.

Item in der grossen kirchen des thumstifts zwischen den zweien Thoren, was ufgemacht, ein Gehäus von 4 säulen, XXVII Spann hoch XXII span lang und XX uber zwerch; oben uf dem gedeck alles besteckt mit prinnenden wixsenen kertzen, deren bei IIIC waren, die pun bedeckt mit schwarzem tuch, und In der mitt ein schilt aller seiner gnaden seeligen wappenn, unter In dem Gehäus von der erden, auf XII span hoch ward ein getull aufgericht, darauf stand die par mit guldein stucken überzogen, das Haus, dergleichen die par mit schonen, seiner F. G. wappen behengt, Zwischen disen beiden chören ist ufgemacht gewest ein beschrenck von Holtz XVII Spann hoch, welches von einer kirchthur zur andern gereicht, dasselb auch der hoch Altar und Chor behengt mit schwarzem tuch und auch voll wappen, und oben den geschrenkh besteckt mit prinnenden stabliechtern oder spanischen tortschen, deren ob IIIIC waren, welcher jeder bei den VII pfunden wachs hett.

Das alles nun ist die zurichtung und ordnung der kirchen, nun volgt der kirchgang, der was am XXX July zu Abends zur vesper.

Item das volck, so sein F. G. seelig hinter sich verlassen, und der konigin diener, auch Grauen, Herren und Kais. Maj. Rethe und sonst viel Adels kamen in der Hof, da sie in Hofwesen hielt, und wurd die ordnung von Inen zur Vesper zu gehen also gebraucht.

Vom ersten gingen sechzig Irer gnaden Trabanten, alle geclaidet in schwarz. Nachfolgent kamen Irer beeder gnaden manbarste gemeine Diener, allweg

Ítem. En la gran església del Convent [del Sant Sepulcre de Jerusalem], entre les dues portalades, que estaven obertes, hi havia una cripta de 4 pilars de XXVII eixems d'alt, XXII de llarg i XX d'amplària. Damunt de la cripta estava tot ple de ciris en flames, dels quals hi havia tres-cents, que estaven recoberts de draps negres, en el centre dels quals hi havia un escut amb totes les armes del difunt. I en la cripta baix de terra, a dotze eixems, també s'havia disposat un drap, en el qual estava escrit amb lletres d'or el llinatge, equiparable en bellesa amb les armes de Sa Gràcia Ducal. Entre els cors de l'església hi havia un relicari de fusta de XVII eixems, orientat d'una portalada a l'altra, que així com l'altar i les portalades estaven coberts amb draps negres i igualment amb escuts, i damunt del relicari hi havia també llums o torxes espanyoles, de les quals hi havia CD, cadascuna de les quals tenia VII lliures de cera.

Tot això era la preparació i l'ordenació de l'església, i ara segueix l'ofici, que tingué lloc el XXX de juliol per la vesprada, a l'hora de vespres.

Ítem. La gent que Sa Gràcia Ducal difunta deixà enrere i també els servidors de la Virreina, el Senat, els cavallers i els Consellers de Sa Altesa l'Emperador i molts de la noblesa que es reuniren en cort, es posaren en l'ordre amb el qual ells havien d'anar a les vespres.

En primer lloc marxaven seixanta dels gentils criats de Sa Gràcia, tots vestits de negre. Després venien els més gentils servidors comuns, que anaven

zween auf zween, alle in lange schwartz claidt, uf den kopfen tragent Cappen, gleichent den Studentencappen, die sie schier bedecket, das man in die angesicht nit wol sehen konnt, der waren bei IC.

Darnach kam ein fan von dreien S. G. seeligen Farben, als weiss, gelb und praun, darin gemalt S. G. Reumen, uf französisch, diese nachvolgendt wort bedeutend: „es ist mein glück.“ Disen Fan trug ein Edelmann, genant Don Johan Lorence de Villa Rassa.

Nach disem wurd durch den Michel Eharth getragen ein Stechhelm, gessiert mit weissen, gelben un praun Federn.

Diesen volget nach Don Melchior de Boria, der trug ein stechschild von den dreien Farben, wie der genant fan, auch mit denselben obgemelten Reumen „es ist mein glück.“

Nach disem kam ein pferd mit einer Deckh, weiss, gelb und praun, darin gemalt stund, der mer gemelt S. G. Reum; dies pferd führten Don Fernando de Herodio, und Don Juan, Pabst Alexanders Sone.

Von stundan nach disem kam der Herold, so sein Kais. Maj. hett gein Vallencia geschickt, geclaidt in schwartz und seinen Herold Rock, darauf hinden und vornen gemalt stund, des heiligen Römischen Reichs Wappen, der Adler. Nach diesem gingen Kais. Maj. Rethe und Oberste von der Statt.

per parelles, tots ells vestits amb les seues llargues vestimentes negres, i sobre els caps uns barrets, semblants als barrets dels estudiants, amb els quals es cobrien de manera que no es podia veure el rostre, que en serien uns IC.

Després arribà una bandera tricolor amb els colors de Sa Gràcia difunta, que era dels colors blanc, groc i marró, en la qual estava pintada en francès la divisa se Sa Gràcia, que significa «açò és la meua felicitat». Aquesta bandera la portava un noble, anomenat Don Joan Llorenç de Vilarassa.

Després d'aquest, Miquel Eixarch portava l'elm de torneig, amb plomes de colors blanc, groc i marró.

A aquest li seguia Don Melchior de Borja, que també portava un escut d'armes dels tres colors, com la bandera, i també pintat amb la divisa esmentada: «açò és la meua felicitat».

Després d'aquest venia un cavall amb un revestiment blanc, groc i marró, en el qual també estava pintada la divisa de Sa Gràcia Ducal; aquell cavall el portaven Don Fernàndez d'Herèdia i Don Joan, fill del Papa Alexandre.

Poc després d'aquests, arribava l'Herald que Sa Majestat l'Emperador havia enviat a València, vestit de negre, i amb el seu distintiu d'herald estampat per davant i darrere, amb les armes del Sacre Imperi Romà i l'àgila imperial. Després venien els consellers de Sa Majestat Imperial i els Superiors de la ciutat.

Vor stundan darnach gingen die fürnembsten Hofmeister, Rethen und Edelleute seiner Gnaden und der Königin, der waren zwelff in iren claydern, in maassen wie die diener, nemblich herr Jorg von Wolmershausen Ritter der Erst, Joachim von Thalheim der Ander, Balthasar Rabensteiner der Dritt, und darnach die Andern in iren ordnungen, mit welchen gingen die fürnembsten Grauen, Herren und Edelleute vom Land, nemblich mit einem jeden uff jeder seiten Einer, nach eins jeden ansehen.

Diese Ordnung wurde gehalten, bis man in die kirchen kam, sassen die gemeine Diener gering umb das aufgerichtet geheus, und die fürnembsten im chor.

Und man bracht dahin die obgemelten Cleinoter, steckt den fan, helm und schilt in das gehäus, und führt das pferdt für den chor durch die kirchen aus, und nach gethoner Vesper wurde die ordnung wieder zu haus gebraucht, wie von haus aus zu der kirchen, allein die Cleinoter pliben also stecken.

Nun folgt hernach die begebenkuss des Monats frühe darnach.

Item diesen tag warn alle sachen in der kirchen zugerichtet, auch mit der ordnung zum kirchgang gehalten, in maassen es zur Vesper geschah, und ist zewissen, das es mit der ordnung die Cleinoter zu tragen, so man diesen tag pracht, also zugegangen.

Erstlich wurde getragen ein fan von weissen Dasset, darauf gemalt der Adler Brandenburg, trug Don Luis Charkh.

Després venien els cavallers de Sa Gràcia Ducal i de la virreina, amb els mestres de la cort i els seus criats, i eren el senyor Jorg von Wolmershausen, el cavaller primer, Joachim von Thalheim, el segon, Balthasar Rabensteiner, el tercer, i després seguien els altres en els seu ordre, amb els quals arribaven els distingits senadors, cavallers i gent noble dels feus, cadascú amb els seus servidors, cadascú segon la seua consideració.

Aquest ordre es mantingué fins arribar a l'església, i els servidors corrents estaven asseguts al voltant de la nau i els més distingits en el cor.

S'hi portaren a la cripta els tresors abans esmentats, la bandera, l'elm, l'escut i es condueix el cavall fora, per davant del cor, a través de l'església. I després de cantar vespres regressaren a casa en el mateix ordre en què arribaren a l'església. Només els tresors hi romangueren.

A això seguí el soterrament l'últim dia del mes.

En aquell dia, totes les coses de l'església estaven preparades en el mateix ordre de la missa que s'havia fet la vespra, i acudiren en el mateix ordre que el dia en el qual s'havien portat els tresors.

A continuació era portada una bandera blanca, en la qual estava pintada l'àguila de Brandenburg. La portava Don Lluís Eixarch.

Darnach gingen zween fanen, der Ein bedeutet die Regalia, und der Ander das Herzogthum Stettin, trug Don Gran Fenolet und Don Serafin Ribelles.

Nach disem kamen zween fan, bedeutet die Herzogthum Wenden und Nürnberg, trugen Don Luis de Borsa und Don Luis Villa Rasa. Darnach trug Don Luis Cavros das Schwerdt. Nachvolgent wurden zween fan, das Herzogthum Pommer und dir Graffschaft Zollern bedeutend, durch Don Roman de Cacalla und Puzados getragen.

Nachdem trug Don Francesco Fenolet den Turnirhelm.

Alspad nach disem trug Don Pedro Visiano und Don Francisco Rebelledo zween fanen, bedeutent das Fürstenthumb Rügen und Herzogthum Cassuben.

Bald nach disem trug Don Chimen Perez de Borsa den schilt, costlich von gold, silber und Seiten gestickt, aller S. G. Wappen. Darnach trug Don Baro Ehinger den Hautfanen, darin auch gemalt Alle S. G. Wappen. Diesem wurd nachgeführt ein pferd mit einer deckh von allen S. G. appen, durch Senior de Serria, und Don Jon von Commendator Pellicer.

Darnach trug zur linken Hand Don Jeronimo do Charkh die gulden Ketten, den Kaiserl. Orden betreffend. Zur rechten hand wurd getragen der Herzoghuth von Silber und übergult, durch Sancho Cordova. In der Mitt diser zweier stuckh ging Don Francisco

Després anaven dues banderes. Una representaba la Regalia i l'altra el ducat de Stettin [Szczecin], que portaven Don Francesc Fenollet i Don Serafí Centelles.

Després anaven dues banderes, que representaban el ducat de Wenden i Núremberg, portades per Don Lluís de Borja i Don Lluís de Vilarassa. A continuació, Don Lluís Carròs portava l'armadura. Li seguien dues banderes la del ducat de Pommern [Pomerània] i la del comtat de Zollern, que eren portades per Don Ramon de Castala i Pujaçons.

Seguia l'elm de torneig, que portava Don Francesc de Fenollet.

Després d'aquest, Don Pedro Vicià i Don Francesc Rebolledo portaven dues banderes que representaven el principat de Rügen [Rhügen] i el ducat de Cassuben.

Una mica darrere d'aquest, Don Ximén Pérez de Borja portava l'escut, ricament brodat d'or, argent i sedes, i totes les armes de Sa Gràcia Ducal. Després portava Don Baro Ehinger la bandera principal, en la qual estaven pintades totes les armes de Sa Gràcia Ducal. A continuació era portat un cavall amb revestiment de totes les armes pel Senyor de Sarrià i Don Jon del Comanador Pellisser.

Després, a mà esquerra, Don Jeroni d'Eixarch portava la cadena d'or amb l'Orde Imperial [el toissó d'or]. A mà dreta, Sancho Córdova portava el barret ducal de plata i daurat per dalt. Enmig dels dos venia Don Francesc Centelles, que portava un emblema, fet

Centelles, trug den küres Rock, uf manier gemacht des Herolds Stockh, costlich zugericht von Gold, Silber und Seiden, darauf gestickt alle S. G. Wappen und darnach der Herold in der Ordnung, wie es zur Vesper ging. Wurden also in der kirchen dise jetzt gehorten Cleinoter alle ausserhalb des pferd zum grab gesteckt, welche man nachvolgent zum Offertorium in der mess, mitsamt dem pferd, so man dazemal nachfuert, auch die zur Vesper gebrachten Cleinoter opfert, furet das pferd zu haus, stecket die Cleinoter zum grab und man verbracht das Amt gar erlich und wol, mitsampt einer guten predigt, darin wurd S. G. Herkomen des gelschlechts, auch was löblichen wesens und seeligen ends er gefuret und genomen, uf das allerschonst ausgelegt, darnach ging das volkh in Ordnung wieder in Hofe.

Gott woll des fromen Fürsten und aller Christgläubigen seeligen Seele gnedig und barmherzig sein. Amen.

a la manera de la de l'herald, costosament brodada d'or, de plata i sedes, en la qual hi havia les armes de Sa Gràcia, i després l'herald, en l'ordre que s'arribà la vespra. En l'església, tots aquests tresors es portaren a la tomba, menys el cavall, durant l'ofertori de la missa. Després, el cavall fou portat fora de l'església. Es portaren els tresors a la tomba i es va oficiar una missa, de manera sincera i bona, junt amb un bon sermó, en el qual s'explaià sobre la bondat de Sa Gràcia de la manera més bella. Després el seguici isqué de nou en ordre a la cort.

Que Déu siga misericordiós i es commoga amb l'ànima d'aquest príncep devot i amb tots aquells que creuen enCrist. Amén.

